

/ 10

בלי השוואות, בלי קלישאות ובעיקר בלי סקנדלים: כללי זהב לנאומי יום הזיכרון של אנשי ציבור
דביר שרייבר

/ 20

לוחם ה"לח"י עזרא יכין מתגורר בלב שכונה ערבית ועדיין מחכה למנהיגות שתוביל לירושת הארץ
אבישי גרינצייג

צילום: מרים צחי

מצליחה להמשיך לשמוח

המעבר מיום הזיכרון ליום העצמאות הפך להיות מטלטל מאז הירצחם של בנה וכלתה בפיוגע, אבל הרבנית חנה הנקין תמשיך לשאת את תחושת השמחה, ההלל וההודאה בעת שתעלה להדליק משואה בטקס הממלכתי בהר הרצל / **רבקי גולדפינגר, עמ' 12**

זנת התורה

היא לא מחפשת שוויון עם גברים ולא מגדירה את עצמה פמיניסטית, ומעדיפה לעסוק בתורה שמחברת נשים לקב"ה ולחזק את קיום ההלכה ■ הרבנית חנה הנקין, ראש מדרשת 'נשמת' ומייסדת פרויקט יועצות ההלכה, נרגשת מכך שמדינת ישראל החליטה לכבד את לימוד התורה הנשי בטקס הממלכתי בהר הרצל

רבקי גולדפינגר // צילום: מרים צחי

מבינה למה בציבור הדתי אומרים שמדובר במפעל שמוסיף טהרה ונועם. אבל שוועדה ממלכתית תקבע שאישה שעסוקה בללמוד וללמד תורה ראויה להדליק משואה - זה מפעם אותי", היא משתפת, "בסך הכול אני רואה את עצמי כפותחת שערים לתורה. אני נפעמת מכך שהוועדה חשבה שמה שאני עושה הוא מספיק חשוב כדי להביע את עצמו ביום העצמאות בטקס הממלכתי".

הנקין מספרת כי כשעלתה ארצה והשתקעה בבית שאן, המקום היה מאוד מסורתי ועם הרבה כבוד לתורה. "לאחר מכן, עם גלי העלייה המאוד מבורכים בשנות התשעים, המדינה גדלה כמעט כהרף עין ועם הצמיחה הפכנו לקצת פחות מסורתיים. אני מרגישה שהבחירה בי היא חלק ממגמה שתבוא לידי ביטוי יותר ויותר. אם הייתה תקופה שבה הפכנו לפחות מסורתיים, כיום המסורת דווקא הולכת ומתעצמת".

הפטריוטית מכיתה ה'

המבטא האמריקאי שמלווה את דיבורה של הרבנית הנקין מסגיר את ארץ מוצאה, אולם עובדה זו לא ממעיטה בכהוא זה את עומק אהבת הארץ שעליה גדלה. "גדלתי בבית עם אהבת עם ישראל, אהבת התורה ואהבת ארץ ישראל, לא מבחינה ציונית-מפלגתית. אצל חמי וחמותי זה היה יותר מובנה. שמו השני של בעלי הוא הרצל, על שם חוזה המדינה. היה לו אח גדול ממנו שנפטר בדמי ימיו, ושמו האמצעי היה זאב על שם ז'בוטינסקי".

ניצני הציונות, ואולי אף ניצני האינדיבידואליזם, ניכרו בה כשהייתה בת עשר בלבד. בניגוד לשאר ילדי כיתה, החליטה שהיא מסרבת להישבע אמונים לדגל האמריקני. "החוק בארצות הברית באותה תקופה חייב את התלמידים להתחיל את היום בשבועת אמונים לדגל. אפילו היום אני יכולה לדקלם את השבועה בעל פה. בכיתה ה' אמרתי לעצמי: 'איך אני יכולה להישבע אמונים לדגל כלשהו מלבד דגל ישראל?'. אמרתי למורה: 'אני מתנצלת,

שבוע שעבר החלה הרבנית חנה הנקין לרעוד פיזית כאשר קיבלה את ההודעה כי נבחרה להדליק משואה בטקס יום העצמאות הממלכתי בהר הרצל. היא התיישבה על כיסא סמוך וניסתה לעכל את הבשורה. "זה גדול עליי בכמה מידות טובות", היא מצטנעת, עדיין נרגשת גם כמה ימים מאוחר יותר. "כשקיבלתי את הטלפון התרגשתי, ומיד אחר כך חשבתי על הוריי ז"ל, יעקב אליעזר ופריידה לזרוס, ועל חמי וחמותי ז"ל. חשבתי עד כמה הם היו נפעמים מהמעמד, ואולי אפילו חסרי כלים לעבד אותו. הם היו מסתכלים סביבם בהר הרצל ומשתאים מיופייה של ירושלים ושל הארץ הזאת. חשבתי לעצמי: בשבילם, לעבד את כל מה שעבר על עם ישראל בשנות דור מבחינת הצמיחה והברכה שיש פה, וגם מבחינת האובדן הכואב במשפחה שלנו - זה היה בלתי נתפס".

האובדן הכואב - הירצחם של בנה וכלתה הרב איתם ונעמה הנקין הי"ד - לא מונע ממנה כמלוא הנימה לציין גם השנה את שמחת יום העצמאות. היא גאה להציג את נוסח הכרזת המדינה, שתלוי ממוסגר בפתח ביתה. "יום העצמאות בביתנו הוא יום חג לכל דבר. זה לא סתם יום ממלכתי בשבילנו. זה יום הפקידה. הקב"ה פקד את עמו אחרי אלפיים שנה וההלל בוקע מן הלב. זה לא ביטוי לרגש, על אף שהרגש נמצא בצורה עוצמתית ביותר, אלא זה כמחויבות של הודו לה' כי טוב. צריך ללכת לבית הכנסת, צריך לומר הלל, צריך להכיר בכך שמה שהגיע - הגיע לא בכוחות עצמנו. אני מדליקה נרות - בלי ברכה כמובן, פורשת מפה לבנה על השולחן, אנחנו לובשים בגדי חג ובכך מודים: חסדי ה'. במשך שנים אמרתי שאת כל החגים אני אוהבת, אבל יום העצמאות בשבילי הוא המיוחד מבין כל החגים".

דווקא יום העצמאות?

"כן, כי הוא לא המפגש של אבותיי עם הקב"ה, אלא המפגש הפרטי שלי איתו. זה לא 'בימים ההם בזמן הזה', אלא בימים האלה ממש. ההתרגשות מיום העצמאות היא התרגשות של פקידה, הקב"ה פקד אותנו, לא את אבותינו".

את הולכת לעמוד על הבמה בהר הרצל מול כל עם ישראל. מה המסר שהיית רוצה להעביר לאומה?

"אשתף אותך בהרהורים שהיו לי. לבחור באישה כמוני להדליק משואה זה לגמרי לא מובן מאליו. אני מבינה למה בעולם התורה יש הערכה למפעל הזה. יועצות ההלכה שלנו קיבלו יותר מ-300,000 שאלות, שלא היו מגיעות לכתובת אחרת, כך שאני

"מה שמפריד לדעתי ביני ובין העולם הפמיניסטי הוא שבשבילי התורה היא ערך עליון". הרבנית חנה הנקין

ביום העצמאות אני מדליקה נרות - בלי ברכה כמובן, פורשת מפה לבנה על השולחן, אנחנו לובשים בגדי חג ובכך מודים: חסדי ה' במשך שנים אמרתי שאת כל החגים אני אוהבת, אבל יום העצמאות בשבילי הוא המיוחד מבין כל החגים

"הכאב נמצא כל הזמן, אבל יש גם מקומות של טוב". הרב איתם ונעמה הנקין הי"ד

צילום: באדיבות המשפחה

לשמור, לעשות ולקיים. אישה לא חייבת להיות רב".

ובכל זאת, אחרי שאישה צוברת ידע תורני נרחב, זה לא עלול לערער את האיזון בתא המשפחתי שלה?

"להפך. זה מעשיר את השפה והשיח בבית כשזה מגיע משני ההורים. למה שזה יבלבל? זה נפלא".

זה יכול להוות איום על הבעל, פתאום אשתו הופכת לתלמידת חכם.

"למה שזה יאיים? קודם כול, תלמידת חכמים בדרך כלל נמשכת לתלמיד חכמים. זה יכול רק לחזק את התורה בתוך הבית. אם הבעל הוא עם הארץ, אז לפחות שיהיה קול של תורה בבית מהאישה. ואם הבעל הוא מלומד, אז זה הופך להיות השיח ביניהם".

מי יכולה לפסוק?

עוד כשגרה בבית שאן, הבחינה הרבנית הנקין במהלך עבודתה כי נשים מיעטו לשאול את הרבנים שאלות בתחום טהרת המשפחה. "לא הבנתי איך אפשר לשמור על טהרת המשפחה מבלי שיהיו מדי פעם שאלות. גם כשעזבנו את בית שאן לירושלים, נוכחתי לגלות שנשים לא שואלות שאלות וזה גורר המון מצוקות והבנה לא נכונה של ההלכה".

הקש ששבר את גב הגמל מבחינתה היה מפגש מטלטל עם חברה שחשפה בפניה מצוקה הלכתית בתחום טהרת המשפחה. "היא בכתה. אמרתי לעצמי: יש כאן צורך, מישהו צריך לעזור. באותו יום גמלה בלבי ההחלטה שזהו, אני מנסה לעשות מעשה. ההלכה בהחלט יודעת להתמודד עם מצוקות, אבל הרבה נשים נמנעו מלשאול שאלות בתחום בגלל תחושה של חוסר נעימות בחשיפת עניינים אינטימיים בפני רב גבר. האמנתי שיצירת כתובת הלכתית נשית תוכל להקל".

מהר מאוד עברה הרבנית הנקין למימוש חזונה וייסדה תוכנית ייחודית להכשרת יועצות הלכה. הפרויקט היווה פריצת דרך בעולם לימוד התורה הנשי. במסגרת התוכנית, מוכשרות נשים לתת מענה

הרבה יראת שמיים ומוכנות לקבלת עול מלכות שמייים, גם כשיש דברים שהוא לא מסכים איתם או היה בונה בצורה אחרת. בעיקר צריך להיות איש אמת. וכמו בכל דבר אחר, קצת כישרון לא יזיק".

לימוד הגמרא מתאים לכלל הנשים או לנשים מסוימות?

"אני לא רואה סיבה שילדות בכיתה ז'-ח' לא תלמדנה. הגמרא לא חייבת להיות דומיננטית בתוכנית הלימוד של הבת, אבל אני חושבת שראוי שהיא תהיה שם. אני לא רואה סיבה שנערה לא תיחשף לגמרא. האם אני חושבת שילדה בכיתה ח' צריכה ללמוד מסכת חולין? לא. אבל כמו בכל דבר אחר, בהתאם לגיל של הלומדת, היא יכולה לעסוק בגמרא. פעם אמרו: 'בנות אין להן ראש לגמרא'. היום אנחנו נתקלים בנשים יראות שמייים שעוסקות בייעוץ מס או במשפטים או ברפואה. אז למה לא ללמוד את המתוק מכול, את היקר מכול?", היא קובלת. "ההבדל בין לימוד הבן ללימוד הבת הוא שבלימוד הבת יש את החופש. אפשר לבחור במינונים הנכונים, בתחומים המתאימים שיחזקו אצלה את החיבור לתורה, את עבודת ה' שלה".

"אני מאוד מאמינה שהנשמה נמצאת במקום של האתגרים שלנו, ואוי ואבוי לנו אם האתגרים האינטלקטואליים יהיו בתחום החול ולא בתחום הקודש. כשזה קורה, עולם החול הופך להיות מרתק יותר. בעולם שבו שערי הידע פתוחים לרווחה, מדוע רק שערי התורה יהיו נעולים? בימינו הבת יוצאת ללמוד כל תחום שבועלם, מדוע מלימודי גמרא אנחנו צריכים לחשוש? איך אפשר לתת לבת לצאת החוצה ללמוד דברים גבוהים, ולא ללמוד את הדברים הגבוהים והנשגבים שלנו?".

את חותרת למצב שבו נשים יצברו ידע הלכתי בדיוק כמו גברים? שיכנהו בתפקידי רבנות וכדומה, או ידע לשם ידע?

"לא זה ולא זה. אני חותרת לעשייה, אבל לא לתפקידי רבנות. תפקידי העשייה של יועצות ההלכה הם חינויים, מוסיפים קדושה ונועם ושמירת מצוות, וזו רק דוגמה. יש הרבה אפיקי תרומה נשית רוחנית אפשריים. נשים היום יכולות להעביר שיעורים, לכתוב, ללמוד, ללמד,

סירבה להשלים עם המציאות ויזמה פרויקט הסברה נרחב. "זאת מצווה כל כך יקרה, איך יכול להיות שנשים לא תשמרנה עליה? העברנו בגני ילדים בחינוך הדתי ובחינוך הממלכתי ערב לאימהות על כוס קפה ועוגה בנושא טהרת המשפחה". התוצאות לא איחרו לבוא. "די מהר הצלחנו להעלות את מספר הטובלות משש לערב, לעשרים ושש נשים לערב. מאז הנושא הפך קרוב ללבי".

רפואה כן, גמרא לא?

לאחר כעשור בבית שאן עברה עם משפחתה לירושלים. בשנת תש"ן ייסדה יחד עם בעלה את מדרשת 'נשמת', ומאז למדו בה אלפי תלמידות בתוכניות שונות. "התחלתי להעביר שיעור בשכונה לקבוצת בנות. אחרי שלמדנו יחד תקופה, הן ביקשו ממני לפתוח בשבילן מדרשה ללימודי קודש ברמה גבוהה. התגובה הראשונה שלי הייתה 'מה פתאום אני?', הקטנה שלנו הייתה אז בערך בת שנתיים. אבל מכיוון שהרגשתי שזה צריך לקרות - קפצנו למים ונשאבנו לזה". חדרות מטרה, פתחה בדירה שכורה קטנה בשכונת קריית משה מדרשה עם שש תלמידות, "לאט לאט צמחנו וגדלנו".

הרבנית הנקין היא ממובילות לימוד התורה וההלכה לנשים, ונחשבת פורצת דרך בתחום. על הספה בסלון ביתה היא יושבת ומדברת בשטף ובמאור פנים, מתארת בצניעות אך בהתלהבות את מפעל חייה. עשייה מהפכנית שלטענתה נבעה מצורך אמיתי וצימאון גדול, ולא מתוך שאיפה למאבקים ולמהפכות.

מי לדעתך האישה האידיאלית להפוך לתלמידת חכמים?

"אני לא יודעת לענות על זה, כי אני לא מזדהה עם התשוקה להיות תלמיד או תלמידת חכם. אני מזדהה עם הצימאון לדבר ה', עם הרצון לדעת, עם הרצון להבין את התורה. לא על מנת שהתורה תהיה קרדום לחפור בו. אני לא לומדת כדי שאני אהיה גדולה. אם את שואלת מה נדרש מאישה כדי לעסוק בהלכה, אז התשובה הראשונה היא צניעות, הרבה צניעות, הבנת גבולות. אדם צריך להבין את גבולות הידע שלו. אדם צריך להיות עם

אבל אני לא יכולה לעשות את זה יותר'. כשכבר התבררתי, היה לי ברור שיבוא יום ואעלה ארצה". הרבנית הנקין בת ה-70 נולדה לאם עקרת בית ולאבא בעל עסק קטן לטקסטיל. היא צעירה מבין שלושת אחיה. בתיכון למדה ליד הישיבה-יוניברסיטי ולאחר מכן בקולג' סטרן ליהדות. את יסודות אמונתה ורצונה בלימוד תורה היא מייחסת לבית הוריה. "הצימאון הזה הוא מהבית. אחי לימדו אותי קראו וכתוב בעברית לפני שהגעתי לגן חובה. אמי ז'ל ראתה אותי ואמרה: 'אם היא יכולה, גם אני יכולה'". מאז היא הייתה עומדת ומתפללת בעברית ולא מוותרת לעצמה עד סוף ימיה. אל תוך זה גדלתי. אני זוכרת גם את אבא לומד ומסתובב בבית ושר ניגונים מתוך התפילה. הייתה אהבת תורה גדולה בבית".

בקולג' פנתה ללימודי יהדות וסוציולוגיה. "היינו רק שתי בנות מתוך תשעים שנרשמו לקורס בגמרא. לזכותה של האוניברסיטה ייאמר שהם לא ביטלו את הקורס. ישבתי שעות בספרייה ולמדתי, וגם בלילות הייתי מתכוננת ללימודים. מאותה תקופה היה לי ברור שאני רוצה לשבת בבית המדרש וללמוד. בית מדרש לבנות לא היה קיים בזמנו ולא מצאתי לי מסגרת מתאימה. אז למדתי תואר שני בתולדות עם ישראל והתמקדתי בתחום ההלכתי".

אז למעשה למדת 'ליד', לא גמרא ממש?
"נכון. עסקתי בתואר אקדמי, אבל ימיי היו מלאים בהיחשפות לספרות ההלכתית ולשו"תים. המחקר שלי לתואר התבסס על ספרות השו"ת וההלכה. ככה נכנסתי דרך הדלת האחורית". עבודת התואר השני שלה בתלמוד נדחתה בטענה שלא ייתכן שאישה תכתוב עבודה ברמה גבוהה שכוון רק לאחר התעקשותה ומבחן בעל פה, הוכיחה כי היא היא כותבת העבודה.

לפני 45 שנים עלתה ארצה עם בעלה, הרב יהודה הרצל הנקין. הזוג הצעיר קבע את ביתו בבית שאן. "התקופה הבית-שאנית הייתה מאוד משמעותית לי", היא מדגישה. הנקין החלה ללמד בתיכון המקיף ואחר כך עבדה במועצה הדתית. במסגרת עבודתה שמה לב כי מספר קטן יחסית מקרב תושבות האזור טובלות במקווה. הנקין

בכיתה ה' אמרתי לעצמי: "איך אני יכולה להישבע אמונים לדגל כלשהו מלבד דגל ישראל?". אמרתי למורה: "אני מתנצלת, אבל אני לא יכולה לעשות את זה יותר". כשכבר התבגרתי, היה לי ברור שיבוא יום ואעלה ארצה

שואלים אותי: "מה היו המאבקים שלך עם העולם הרבני כדי שיכירו בעבודה המהפכנית שלך?" ואני מאכזבת אותם ואומרת את האמת: לא היו מאבקים, נקודה. זה אולי מוריד קצת את המניות שלי אצל מי שרוצים לראות שאני נאבקת ברבנים בעד האישה, אבל לא נאבקתי

היא יכולה, השאלה היא לגבי כל אישה לגופה, אם היא ראויה לפסוק. אישה יכולה באופן עקרוני לפסוק, אם יש לה הידע הנדרש. זה עניין של ידע, של חוש והבנה מעמיקה. גם גבר לא יכול לפסוק אם אינו יודע מספיק.

"להכשיר נשים לפסוק פירושו להכשיר אותן בכל תחומי ההלכה. אין לי שום דבר נגד זה, אנחנו רוצים שדבר ה' ימלא את העולם כמים לים מכסים. אבל זה לא מה שאני עושה. אני מכשירה בתחום מוגדר של טהרת המשפחה, בעיניי זה נושא שהוא כמעט חיים ומוות. אני לא רואה נשים שמתביישות לשאול את הרב בענייני כשרות או שבת, אבל בתחום טהרת המשפחה אני רואה שהצורך הוא גדול ואני רוצה להשקיע במקום שעם ישראל יכול להתחזק ממנו", היא מסבירה.

"התשובה השנייה היא שכל מוסד חינוכי, יהיה אשר יהיה, יודע שלתלמידיו ותלמידותיו ישנה בחירה חופשית. מי שחושש ממה שתלמידיו יעשו עם הידע שהנחיל להם, צריך לסגור את שעריו. אנשים יכולים להשתמש בידע לרעה או לטובה. גם חז"ל התייחסו לסוגיה הזאת. לא רק בדורנו יש את החשש מתלמיד שייקח את הדברים לכיוון אחר ממה שהרב התכוון. האם בשל כך נפסיק ללמד?" היא תמהה. "קיים סיכון בכל דבר בחיים. יש סיכון בלצאת מהמיטה. אם אשאר במיטה, אין מצב שאקלע לתאונת דרכים ולא אחליק בבית ושום דבר לא יקרה, אבל זה לטוב ולרע. אז מה עושים? צריך לנסות לחנך ליראת שמיים ולהשתדל לפעול לשם שמיים".

את מגדירה את עצמך פמיניסטית?
 "לא", היא משיבה מיד. "קודם כול, אני בורחת מתיוגים כי בדרך כלל התיוג משקף רק חלק ולא את התמונה המלאה. מה שמפריד לדעתי ביני ובין העולם הפמיניסטי הוא שבשבילי התורה היא ערך עליון. אני לא עושה את מה שאני עושה מסיבות מגדריות. אני לא מכשירה יועצות הלכה כי נשים לא יכולות להיות רבנים, או לפחות שתהיינה יועצות הלכה. הפעילות שלי לא נובעת מטעמי שוויון, אלא מצדן של נשים להעמיק בתורה. אישה רוצה להתקרב לה', זה נפלא. גם כדי לחזק את טהרת המשפחה ולפתור מצוקות של נשים. אני לא אישה של אמירות ולא אישה של מהפכות. אף פעם לא חיפשתי להילחם. חיפשתי את דבר ה'".
 וזה אולי בשונה מההתנהלות היום בפמיניזם

הלכתי לפניו של נשים בנושאי טהרת המשפחה ובריאות האישה. הנשים שמתקבלות לתוכנית, אשר בראשה עומדים הרב יעקב ורהפטיג והרב יהודה הרצל הנקין, לומדות במשך שנתיים לימודי הלכה ברמה גבוהה וכן לימודים מתחומי הגניקולוגיה. בסיום הלימודים נבחנות התלמידות על ידי פוסקי הלכה מומחים לצורך קבלת תעודה המסמיכה אותן לייעץ.

"הגענו בחסדי ה' למאה יועצות הלכה. יועצות ההלכה עובדות בין השאר בקו הטלפון הפתוח שלנו, המתופעל 24 שעות ביממה, ובאתרי האינטרנט שלנו, כמובן בפיקוח רבני מלא". האתרים פועלים בשפות עברית ואנגלית, ובקרב גם בספרדית וצרפתית. מאז הוכשרו יועצות ההלכה הראשונות, הוענקו קרוב לשלוש מאות אלף תשובות לנשים מהארץ ומהעולם.

למה בחרת דווקא ביועצות הלכה נשים?
 "אנחנו חיים בעידן פוסט-מודרני. בתקופה שלנו הסמכותיות מתחילה לאבד את מעמדה. במקום סמכות, אנשים מחפשים חיבור. לכל אחד יש את האמת שלו. באקלים כזה, בשביל חלק מהאוכלוסייה הופך להיות פחות טבעי וזורם לגשת לרבנים. חלקם מתרחק מרבנים, מתרחק מסמכות. הדבר המעניין הוא שדווקא באווירה הזאת יש לאישה כוח לחבר להלכה. כי היום המעמד של האישה השתנה, ואנשים מצפים לראות את זה משתקף גם בעולם התורה וההלכה. דווקא באווירה הזאת יש אפשרות לאישה התורנית יראת השמיים לחבר בין החלק הזה של הציבור ובין ההלכה. אשת הלכה מעניקה להלכה פרצוף וקול ידידותי. אני לא מדברת כמובן על מהי ההלכה ולשנות את ההלכה, אני מדברת על איך שהדברים מוצגים ונתפסים בציבור. אני מאמינה שהקול הנשי בעולם ההלכה מסוגל למגר את תופעת הניכור מעולם ההלכה שקיים. האישה התורנית היא היום נכס לחיזוק ההלכה".

את לא חוששת שהתהליך שאת מובילה ייצא בעתיד משליטה ויגרור דרישה נשית להפוך לפוסקות הלכה או לכהן בתפקידי רבנות?
 "פסיקת ההלכה היא לא עניין של גבר או של אישה. המנחת חינוך אומר: 'אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו'. אין מחלוקת לא בראשונים ולא באחרונים אם אישה יכולה לפסוק הלכה.

אתי אנקרי יוצרת

דניאל זמיר מוסיקה יהודית

עלמה זהר פזמונאות

שלמה גרוניך מלחין ופסנתרן

אגודה פוגל

בית הספר למוסיקה של הקריה האקדמית אונו, מציע לימודי תואר ראשון במוסיקה רב תחומית B.Mus. איתו תשתלבו בעבודה בתעשיית המוסיקה:

הוראת מוסיקה, מוסיקה יהודית, כתיבת מוסיקה למשחקי מחשב, הפקה מוסיקלית, כתיבת גינגלים, עבודה כסאונדמן, עבודה מוסיקלית באולפן ביתי ועוד

- ◀ המרצים הטובים בישראל – ע"פי סקר התאחדות הסטודנטים לשנים 2014, 2015 ו-2016 ברציפות!
- בין המרצים: רפי קדישזון, אורי ברכה, פרופ' נועם שריף, צדי צרפתי, עלמה זוהר, שלמה גרוניך, דניאל זמיר, אודיה ברקן – ראש מגמת מוסיקה יהודית (מ"מ).
- ◀ אולפני הקלטה מקצועיים
- ◀ מעבדות עם תוכנות עריכה ויצירה חדישות
- ◀ חדרי הרכבים אקוסטיים מאובזרים
- ◀ אולם קונצרטים עם ציוד הגברה המתקדם ביותר בישראל
- ◀ **מלגת לימודים עד 20,000 ₪ לתואר הראשון (כפוף לתקנון).**
- ◀ **בית מדרש חברתי ע"ש לב ברלינר, בראשות הרב חגי לונדין (מלגות ע"פ תקנון)**

הלימודים פתוחים לכלל האוכלוסייה
 לפרטים נוספים:
 נעם: 072-2587899
 דוא"ר: Noam.kar@ono.ac.il

בוא נדבר עליך

רו"ח יהב פינקלשטיין,
משרד רו"ח Ernst & Young
קוסט פורר גבאי את קסירר
תואר ראשון ושני במנהל עסקים
התמחות בחשבונאות
ומערכות מידע

**מנהלים ומנהלות,
בואו ללמוד לתואר שני במינהל עסקים M.B.A.
עם המרצים הטובים בישראל, וגם ליהנות
ממלגות ייחודיות!***

**הקריה האקדמית אונו,
הבית החם של בני ובנות הציונות הדתית כבר
למעלה מ-20 שנה.**

במסגרת התואר השני במנהל עסקים:

- ◀ **מגוון התמחויות:**
אסטרטגיה עסקית ויזמות
מערכות מידע ויזמות טכנולוגית
שיווק ופרסום
מימון ושוק ההון
ניהול מערכות בריאות ופארמה
- ◀ **מערכת שעות מותאמת למנהלים**
- ◀ **מיקוד קריירה וליווי אישי עד למציאת מסלול קריירה מיטבי עבורך**

**מקומות אחרונים
למועד מאי 2017
אפשרות לפגישה אישית
עם ראשי התמחויות**

המרצים הטובים ביותר
לפי סקר התאחדות הסטודנטים לשנים
2014, 2015 ו-2016 ברציפות

*כפוף לתקנון. המלגות מיועדות לסטודנטים
שיתחילו את לימודיהם במחזור מאי 2017 בלבד.
הלימודים פתוחים לכלל האוכלוסייה.

**בוא נדבר עליך.
לתיאום פגישה אישית: 1800-550-555
מינהל הציונות הדתית: www.ono.ac.il
קמפוס אונו: נהר הירדן 2, קרית אונו**

צילום: עורד אנטמן

"מה נדרש מאישה כדי לעסוק בהלכה? התשובה הראשונה היא צניעות".
תלמידות במדרשת 'נשמות'

להרגיש שהציבור מתבונן אל תוך חייהם. הם צריכים לגדול במרחב משלהם".
בסלון ביתה הצנוע של הרבנית הנקיין בשכונת קריית משה בירושלים, ניבטות פניהם המחייכות של הרב איתם ורעייתו נעמה הי"ד מתוך התמונות. הם נוכחים בשגרת הבית, בולטים בהיעדרותם. "מישהי שאלה אותי לפני שבוע: איך את עוברת מכאב לשמחה? היא שאלה בהקשר של המעבר בין יום הזיכרון ליום העצמאות. אמרתי לה: אני לא עוברת, עם ישראל עובר. מי שאינו הורה שכול עובר מיום שמוקדש לאבל ליום העצמאות. אנשים באמת מרגישים את האבל, כי אנחנו עם שכל כך מחובר זה לזה. ובכל זאת, כשזה לא אצלך בבית זה שונה.

"אנחנו מצליחים, לא יודעת להסביר איך, להמשיך בחיים ולשמוח למרות הכאב. הכאב הוא מוחץ. הוא לא מרפה. אין יום שבו אני לא חושבת עליהם. זה שניים שאיבדנו", היא אומרת וקולה נשנק. "לא מתנתקים מהכאב, הוא נמצא בפנים כל הזמן, אבל יש גם הרבה מקומות של טוב", היא אומרת ומוסיפה: "עוד חסד גדול הוא שהבן שלי השאיר אחריו אוצר בלום. השאיר לנו כמה שנות עבודה על כתביו. כשאני יושבת עם הכתבים שלו אני זוכה לרגעים של נחת רוח גדולה. אני יושבת ולומדת את דבריו וכל כך נהנית".

מאז הירצחו של הרב איתם, עמלים הוריו על הוצאת ספריו לאור. הרבנית הנקיין מצביעה על ספריו של בנה שמונחים בסלון על גבי מדפים. "לקחנו אותם אחרי הרצח מהספרייה הפרטית שלו. בחלק מהם מפורסמים מאמרים שלו. בחלק הוא למד ומצוינים בצדי העמודים הערות שהוא כתב". הרבנית הנקיין שולפת מהמדף ספר, פותחת ומלטפת את כתב ידו הקטן והמסודר של בנה. "הוא היה בן 31 והספיק לפרסם כארבעים מאמרים בחייו. הוא הוציא שני ספרי הלכה רציניים מאוד".

כשמתבוננים ביצירות שהספיק בחייו, אי אפשר להימנע מהמחשבה על ההחמצה הגדולה שבמותו.

"הוא היה צעיר והספיק כל כך הרבה, בענווה גדולה. אם המחבלים לא היו חומסים את חייו, אין ספק שהמדף היה מתמלא עוד ועוד", היא קמה ומשיבה את הספר חזרה למקומו. ■
rivki@besheva.co.il

הדתי, שהוא יותר מתריס ונאבק?

"אני לא מכחישה שיש טענות ויש קשיים, במיוחד בתחום של עגונות וגירושין. אבל זה לא התחום שלי. הרבה פעמים אנשים שואלים אותי: 'מה היו המאבקים שלך עם העולם הרבני כדי שיכירו בעבודה המהפכנית שלך?' ואני מאכזבת אותם ואומרת את האמת: לא היו מאבקים, נקודה. הלכנו בשותפות. אני ניגשתי לרבנים, הרבנים הסכימו, שמחו, תמכו. זה אולי מוריד קצת את המניית שלי אצל מי שרוצים לראות שאני נאבקת ברבנים בעד האישה, אבל לא נאבקתי. חברנו יחד להנעים את קיום ההלכה לנשים ולפתור מצוקות קיימות".

תלמיד חכם צעיר וזקן

כשהרבנית חנה הנקיין יושבת ליד שולחן הכתיבה בביתה ומתעמקת בכתבים שהשאיר אחריה בנה הרב איתם הנקיין הי"ד, היא נפעמת מעוצמתם. "הוא כתב חידושים, חידודים ודברים נפלאים. הרב איתם היה בסך הכול בן 31, והיה כתלמיד חכם זקן. השליטה שלו בהלכה הייתה מדהימה. אני קוראת את החומר ואומרת בהתלהבות: 'איתם, זה נפלא', 'איתם, איך חשבת על זה? זה נהדר'. לצערי, אני לא יכולה לשמוע את התשובה שלו", היא נאנחת.

הרב איתם הנקיין, בנה החמישי, נרצח בפגיגה ירי יחד עם רעייתו נעמה לפני כשנה וחצי סמוך לאיתמר. ארבעת ילדיהם ששהו במהלך הרצח ברכב נותרו באורח נס בחיים. "הקב"ה והילדים גמלו איתנו חסד גדול. השאירו לנו שיעורי בית. יש לנו ארבעה נכדים מקסימים. זה הרי לא נתפס, כמות מטחי הירי שנוור על הרכב הייתה גדולה כל כך, והילדים שישבו שם לא נפגעו. למה ההורים שלהם נרצחו? יש ריבון העולמים, יש לו תוכנית ודרך כלל הוא לא נותן הסברים. אני לא מנסה להבין דברים שהם למעלה ממני. אני רק אומרת שאף על פי כן, מדובר בחסד".

הנכדים היתומים גדלים עם חסר גדול. "בוודאי שיש חסר. אבל הילדים זוכים לגדול בתוך חיבוק, עטופים באהבה. הם גדלים בפדואל עם סבתא וסבא מאוד חכמים ואציליים. הם נמצאים אצלנו הרבה, אבל זה לא הבית שלהם". מעבר לכך נמנעת הרבנית הנקיין מלדבר על נכדיה היתומים. "אני מעדיפה לא לדבר על הילדים. הם חייבים את הפרטיות שלהם, לא